

Môn : Ngữ văn 8

Bộ sách Kết nối với tri thức và cuộc sống

Bài 6: CHÂN DUNG CUỘC SỐNG

Tiết: 77,78 ; Văn bản 2: Lặng Lẽ Sa Pa

GV biên soạn: Trần Thị Phương

Bài 6: Chân dung cuộc sống

Văn bản

Lặng lẽ Sa Pa

Trích, Nguyễn Thành Long

I. ĐỌC – TÌM HIỂU CHUNG

SaPa.

1. Đọc – chú thích

a. Đọc

- Đọc to, rõ ràng, diễn cảm, giọng tình cảm, sâu lắng,...Chú ý phân biệt lời người kể chuyện và lời nhân vật.

- Chú ý sử dụng các chiến lược đọc trong các thẻ chỉ dẫn: *hình dung, theo dõi, suy luận*

1. Đọc – chú thích

b. Chú thích

KIẾN THỨC BÁCH KHOA

Vật lí địa cầu

Sa Pa

Tử kinh

Máy nhật
quang kí

Tam thất

Máy bộ đàm

believe that
you decid
ur chosen
become m
n. My jo
ation. I a

Máy nhật quang kí

Máy bộ đàm

2. Tìm hiểu chung

a. Tác giả

- Quê: Quảng Nam
- Là cây bút chuyên viết truyện ngắn và kí.
- Sáng tác của ông thể hiện niềm tin yêu và sự gắn bó thiết tha với đất nước, con người.
- Truyện ngắn của Nguyễn Thành Long có lối viết nhẹ nhàng, giàu chất thơ, giọng văn trong sáng

Nguyễn Thành Long
(1925 – 1991)

THƯ VIỆN QUÂN ĐỘI
K V24
4563

BÁO ĐÀ

NGUYỄN THÀNH LONG

BÁT CƠM CỤ HỒ

BÚT KÝ

1955

NHÀ XUẤT BẢN VĂN NGHỆ

NGUYỄN THÀNH LONG

GIỮA TRONG XANH

vh

Sach.info

CÁC NHÀ VĂN VÀ BÀI VIẾT CỦA TRƯỜNG SA PA

NGUYỄN THÀNH LONG

Những tiếng vỗ cánh
TẬP TRUYỆN VÀ BÚT KÝ
Làng lè Sa Pa
TRUYỆN NGẮN
Sáng mai nào xế chiều nào
TẬP TRUYỆN

NHÀ XUẤT BẢN HỘI NHÀ VĂN

2. Tìm hiểu chung

b. Tác phẩm

TRÌNH BÀY SẢN PHẨM

Tìm hiểu chung
về văn bản “Lặng lẽ Sa Pa”

PHIẾU HỌC TẬP

Đọc văn bản “Lặng lẽ Sa Pa” và hoàn thiện những nội dung sau

THỂ LOẠI

BỐ CỤC

XUẤT XỨ

Phần 1: Từ đầu đến “Kìa, anh ta kia.”

- Nhân vật anh thanh niên qua lời kể của bác lái xe

Phần 2: .....

- Cuộc gặp gỡ ngắn ngủi, ý nghĩa giữa anh thanh niên với ông họa sĩ, cô kĩ sư.

Phần 3: Từ “Trời ơi chỉ có có năm phút!” đến hết

- .....
- .....
- .....

HOÀN CẢNH SÁNG TÁC

PTBĐ CHÍNH

NGÔI KỂ

NHÂN VẬT

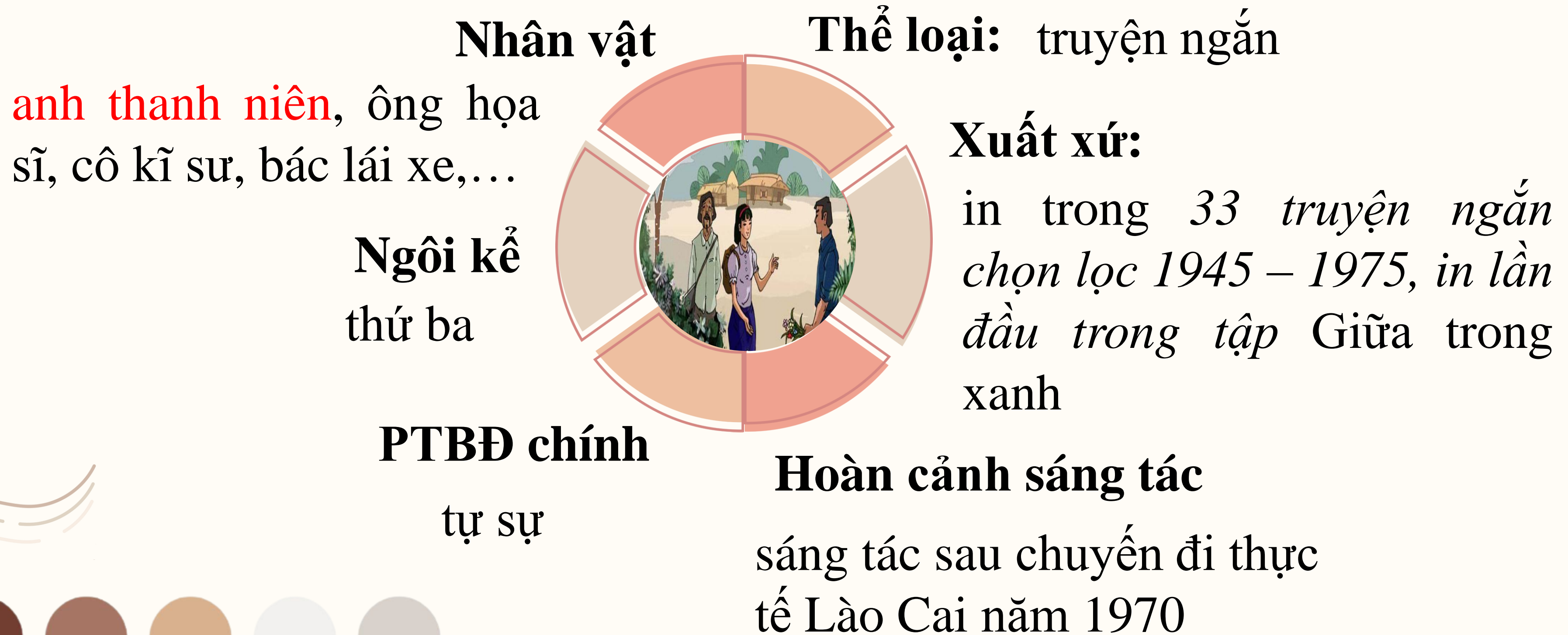

NHÓM:

2. Tìm hiểu chung

b. Tác phẩm

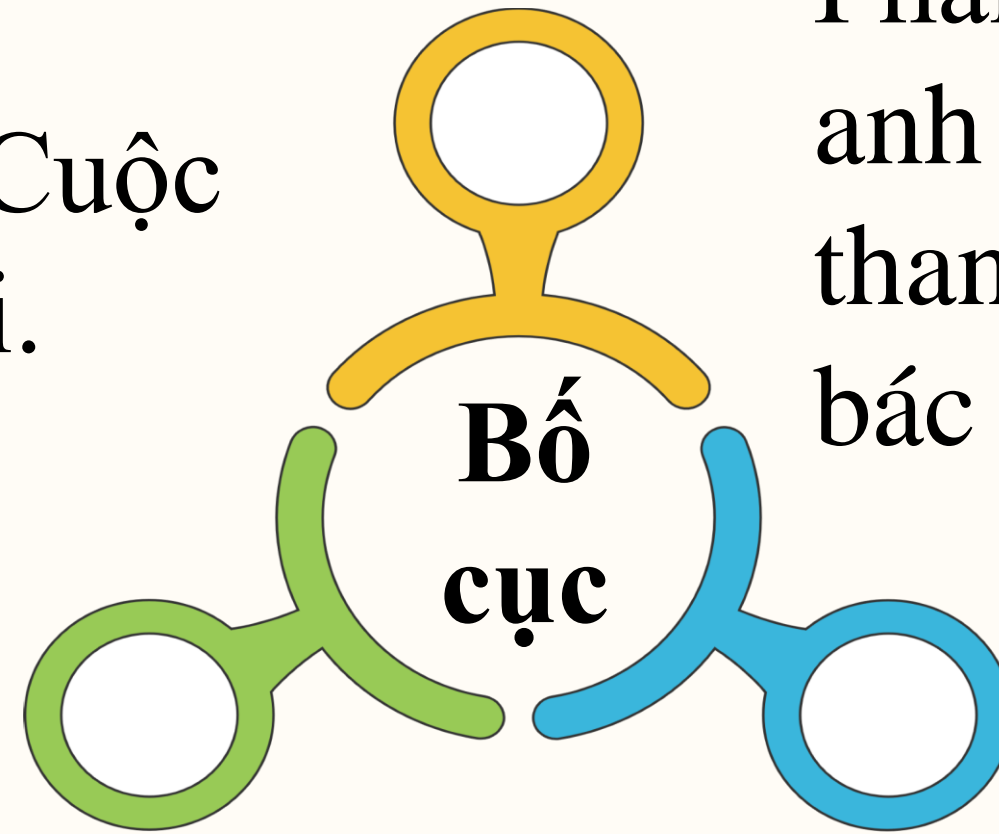
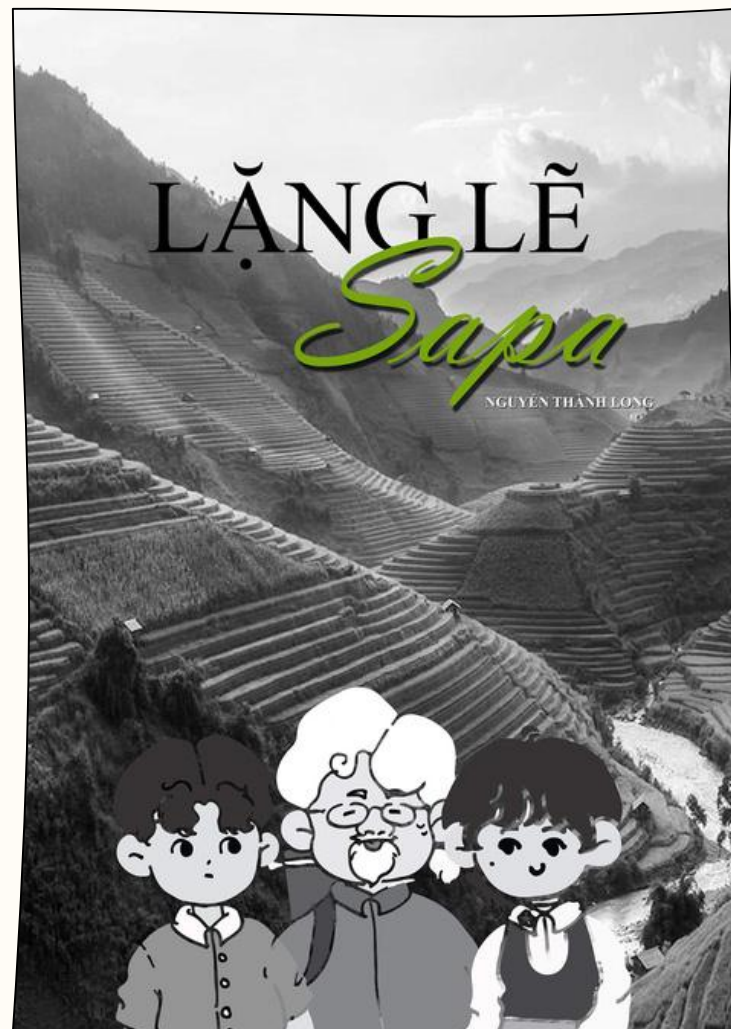

2. Tìm hiểu chung

b. Tác phẩm

Phần 3: Còn lại – Cuộc chia tay giữa ba người.

Phần 1: Từ đầu đến “Kìa, anh ta kia.”: Nhân vật anh thanh niên qua lời kể của bác lái xe

Phần 2: tiếp đến “mà ông yêu nhưng vẫn còn tránh” – Cuộc gặp gỡ ngắn ngủi, ý nghĩa giữa anh thanh niên với ông họa sĩ, cô kĩ sư.

II. KHÁM PHÁ VĂN BẢN

SaPa.

An aerial photograph of a mountainous region. In the foreground, a village is nestled on a hillside, featuring several houses with distinct roofs: one with a bright red metal roof, another with a green metal roof, and others with traditional thatched roofs. The middle ground shows a vast expanse of terraced agricultural fields, some appearing to be rice paddies, interspersed with dense green forests. The background consists of rolling hills and mountains under a clear sky, with more terraced fields visible in the distance.

1.
**ĐỀ TÀI, TÓM TẮT VĂN BẢN
VÀ KIỂU CỐT TRUYỆN**

a. Đề tài

Những người lao động đảm nhận các công việc thầm lặng, đóng góp vào công cuộc xây dựng đất nước trong những năm 1970

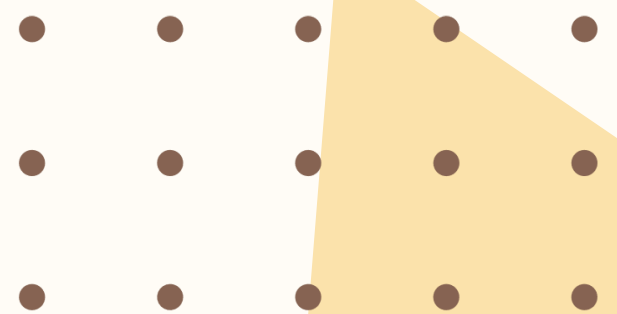
ongly believe tha
oment you decid
at your chosen
you'll become mi

b. Tóm tắt

“Lặng lẽ Sa Pa” là câu chuyện về cuộc gặp gỡ đầy bất ngờ giữa ông họa sĩ, cô kỹ sư với anh thanh niên 27 tuổi làm công tác khí tượng kiêm vật lý địa cầu trên đỉnh núi Yên Sơn. Trong cuộc gặp gỡ 30 phút ngắn ngủi, anh thanh niên kể về công việc của mình, công việc đơn giản nhưng gian khổ và cô đơn. Anh đã bộc lộ những suy nghĩ đúng đắn về công việc và cuộc đời. Ông họa sĩ đã cảm nhận được những nét đẹp trong suy nghĩ, lối sống, phẩm chất của anh thanh niên và mong muốn vẽ một bức chân dung về anh. Anh thanh niên khiêm tốn từ chối và giới thiệu những người khác mà anh cho là đáng vẽ hơn mình. Cuộc gặp gỡ đã để lại những ấn tượng sâu sắc cho ông họa sĩ, cô kỹ sư về anh thanh niên và những con người lao động thầm lặng ở mảnh đất Sa Pa này.

c. Kiểu cốt truyện

Cốt truyện đơn tuyến (đơn giản xoay quanh tình huống gặp gỡ bất ngờ giữa ông họa sĩ già, cô kỹ sư trẻ với anh thanh niên làm việc ở trạm khí tượng trên đỉnh Yên Sơn)

ongly believe tha
oment you decid
at your chosen
you'll become mi

2.

NHÂN VẬT ANH THANH NIÊN

Hồ sơ nhân vật

Anh thanh niên

Hoàn cảnh sống

Tuổi:.....

Ngoại hình

Công việc

Lời nói

Hành động

Cảm xúc, suy nghĩ

Hồ sơ nhân vật

Anh thanh niên

Mối quan hệ với các nhân vật khác

Nhận xét về tính cách nhân vật

- **Độ tuổi và ngoại hình:** hai mươi bảy tuổi, tầm vóc bé nhỏ, nét mặt rạng rỡ,...

- **Hoàn cảnh sống:** sống một mình trên đỉnh núi, bốn bề chỉ có cây cỏ và mây mù lạnh lẽo; căn nhà ba gian rất gọn gàng, ngăn nắp, có niềm vui đọc sách,...

- **Công việc:** làm công tác khí tượng kiêm vật lí địa cầu trên đỉnh Yên Sơn cao hai nghìn sáu trăm mét: đo gió, đo mưa, đo nắng, tính mây, đo chấn động mặt đất, dự báo thời tiết hằng ngày, phục vụ sản xuất, phục vụ chiến đấu; gian khổ nhất là làm việc lúc một giờ sáng: *gió tuyết và lặng im bên ngoài như chỉ chực đợi mình là ào ào xô tới,...*

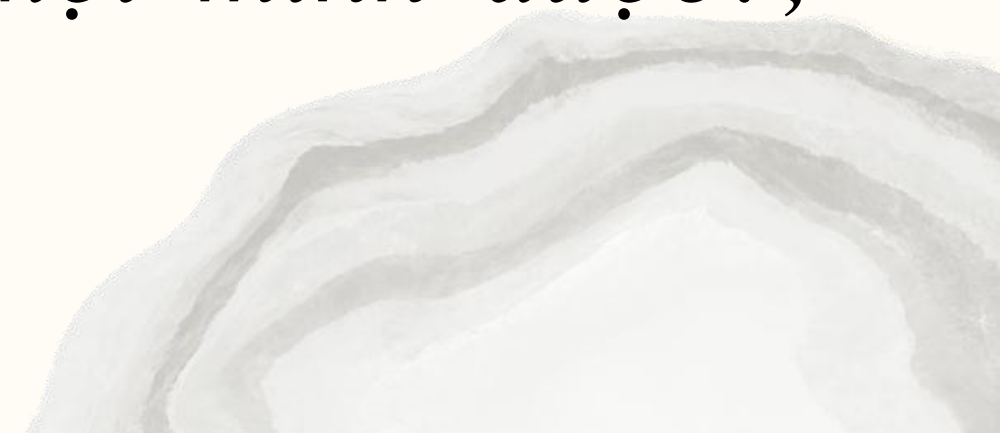
- Lời nói:

+ Lời tâm sự của anh thanh niên với ông họa và cô kĩ sư về công việc của mình.

+ Lời giới thiệu những người khác xứng đáng hơn mình để ông họa sĩ vẽ chân dung.

- Hành động: lấy khúc cây chắn ngang đường để gặp mọi người, trao bó hoa cho cô kĩ sư trẻ,...

- Cảm xúc, suy nghĩ của anh thanh niên về công việc và cuộc sống:
*khi ta làm việc, ta với công việc là đôi, sao gọi là một mình được?;
Nhưng từ hôm ấy, cháu sống thật hạnh phúc; ...*

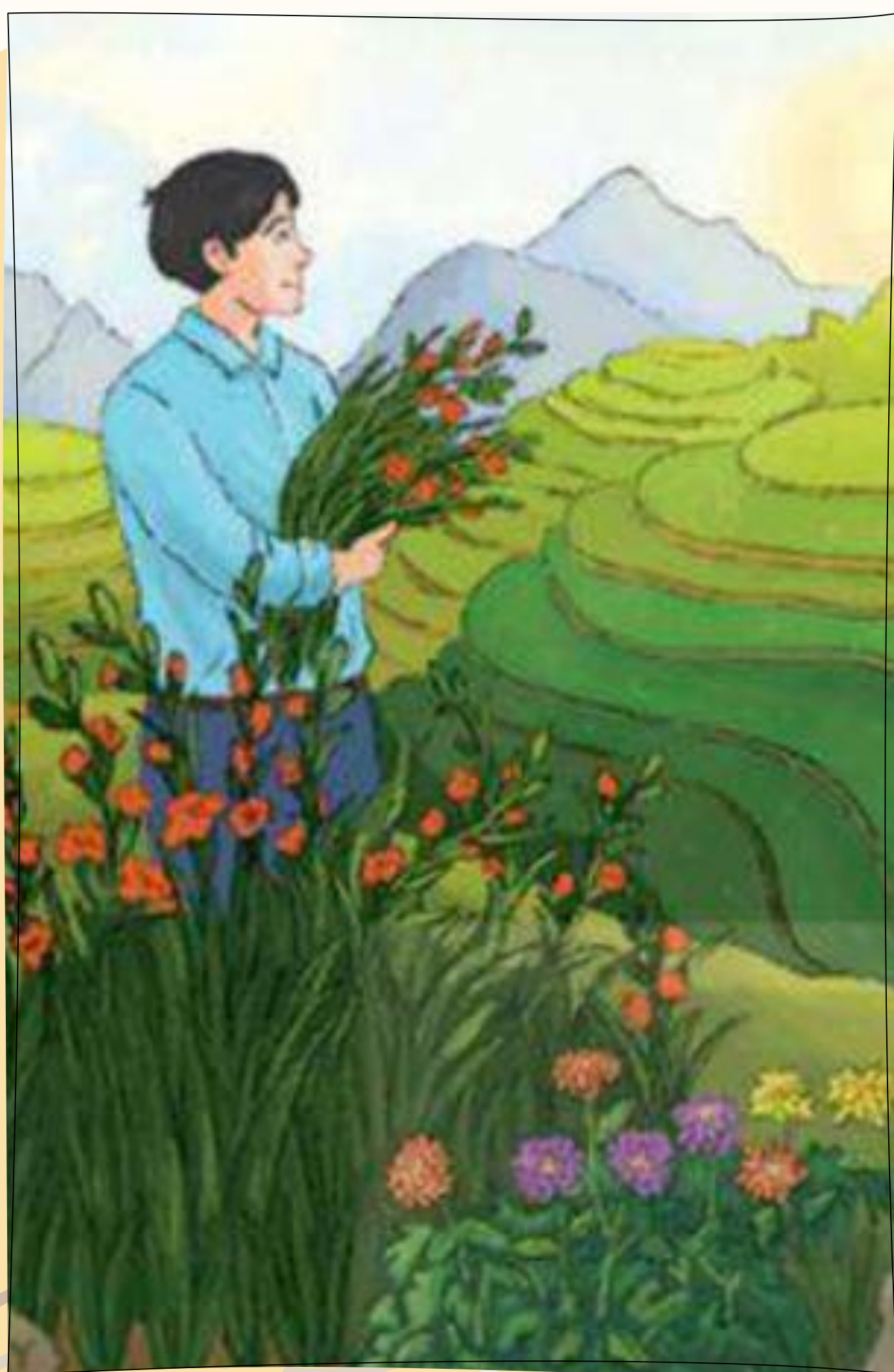

- Quan hệ với các nhân vật khác:

- + Gửi bác lái xe củ tam thất vì “bác gái vừa ốm dậy”.
- + Trao bó hoa đã cắt cho cô kỹ sư nông nghiệp trong lần đầu gặp gỡ
- + “Ăn cái làn trứng” vào tay ông họa sĩ để mọi người ăn trưa.

→ Có lí tưởng sống đẹp đẽ; say mê, gắn bó với công việc; có tinh thần trách nhiệm cao; lạc quan, yêu cuộc sống, khiêm tốn, cởi mở; ân cần, chu đáo; quý trọng tình cảm của những người xung quanh,...

Thảo luận nhóm bàn: Chân dung nhân vật anh thanh niên hiện ra qua cảm nhận và suy nghĩ của những nhân vật nào? Cách xây dựng nhân vật như vậy có tác dụng gì?

Chân
dung nhân
vật anh
thanh niên
hiện ra
qua cảm
nhận và
suy nghĩ
của các
nhân vật

Qua lời giới thiệu ban đầu của bác lái xe

Qua cái nhìn, cảm nhận của ông họa sĩ già

Qua sự cảm nhận của cô kĩ sư nông nghiệp trẻ

Vẻ đẹp của nhân vật càng thêm trong sáng, lấp lánh, nhưng vẫn gợi cảm giác chân thực.

3.

NHÂN VẬT ÔNG HỌA SĨ

Có vai trò quan trọng trong tác phẩm

- Ông là một nghệ sĩ từng trải, có cảm nhận sâu sắc về cuộc sống.
- Tác phẩm được trần thuật chủ yếu từ điểm nhìn, cảm nhận, suy nghĩ của ông.
- Qua nhân vật này, nhà văn Nguyễn Thành Long muốn gửi gắm những trăn trở, suy ngẫm của mình về con người và nghệ thuật.
- Nhân vật ông họa sĩ đã đem đến cho tác phẩm chiều sâu tư tưởng.

Có những cảm xúc, suy nghĩ, trăn trở về con người và nghệ thuật

+ Khi gặp anh thanh niên, người họa sĩ dường như đã tìm thấy cảm hứng, ý tưởng cho sáng tác nghệ thuật của mình: *Vì họa sĩ đã bắt gặp một điều thật ra ông vẫn ao ước được biết, ôi, một nét thôi đủ khẳng định một tâm hồn, khơi gợi một ý sáng tác, một nét mới đủ là giá trị một chuyến đi dài.*

+ Ông họa sĩ bồi rối, nhận thấy sự bất lực của nghệ thuật trước bức chân dung cuộc sống giản dị mà đẹp đẽ: *Chao ôi, bắt gặp một con người như anh ta là một cơ hội hãn hữu cho sáng tác, nhưng hoàn thành được sáng tác còn là một chặng đường dài.*

4. CÁC NHÂN VẬT KHÁC

Nhân vật cô kĩ sư

- Là người háo hức trước cuộc sống mới
- Cuộc gặp gỡ đã khơi gợi trong tâm tư cô gái trẻ những tình cảm và suy nghĩ mới mẻ về con người, về cuộc sống.

Nhân vật bác lái xe

- Lời kể của bác kích thích sự háo hức tò mò đón chờ sự xuất hiện của nhân vật chính.
- Cởi mở, luôn quan tâm đến người khác.

Những nhân vật xuất hiện gián tiếp

- Ông kĩ sư vườn rau
- Ông bố anh thanh niên xung phong đi bộ đội
- Anh cán bộ nghiên cứu bản đồ sét

→ Những con người mệt mỏi lao động khoa học, lặng lẽ mà khẩn trương làm việc vì lợi ích của đất nước, vì cuộc sống của con người

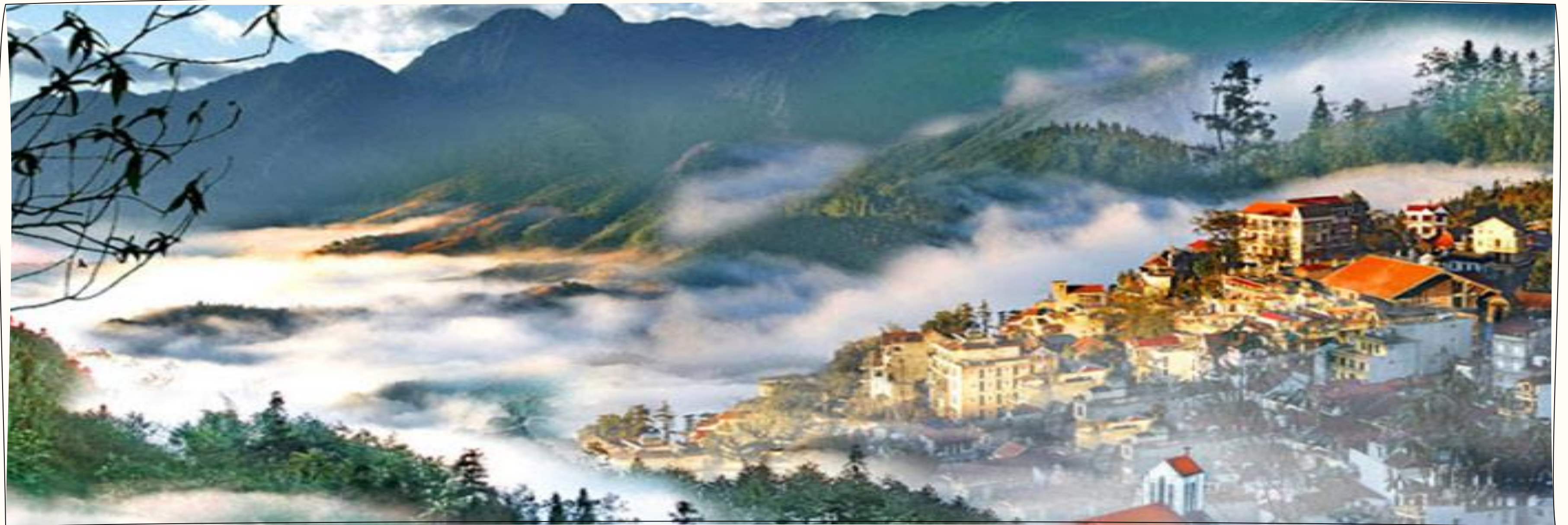
A scenic landscape featuring a mountain range under a sky with a rainbow and scattered clouds. In the foreground, there are terraced fields and a small village with traditional houses. The text is overlaid on a semi-transparent white box in the center.

5.
CHẮT THỜ TRONG VĂN BẢN

CẶP ĐÔI CHIA SẺ

Truyện ngắn “Lặng lẽ Sa Pa” được đánh giá là một truyện ngắn giàu chất thơ. Vậy chất thơ đó được thể hiện qua những yếu tố nào? Chất thơ này làm nên giá trị gì của truyện?

a. Các yếu tố làm nên chất thơ của truyện

- Vẻ đẹp của thiên nhiên Sa Pa thơ mộng, kì lạ

Những rặng đèo, những đàn bò lang, thung lũng; Nắng đốt cháy rừng cây; Cây thông chỉ cao quá đầu, rung tit trong nắng những ngón tay bằng bạc. Mây bị nắng xua, luồn cả vào gầm xe; Những bông hoa đơn, hoa thược dược, vàng, tím, đỏ, hồng phấn, tổ ong,...mọc ngay giữa mùa hè; Nắng mạ bạc con đèo, đốt cháy rừng cây hùng hực như một bó đuốc lớn;...

a. Các yếu tố làm nên chất thơ của truyện

- Vẻ đẹp tâm hồn của các nhân vật trong truyện

+ Anh thanh niên có suy nghĩ, lối sống, hành động đẹp và ý nghĩa.

+ Ông họa sĩ cảm thông, thấu hiểu và trân trọng sự hi sinh lớn lao, thầm lặng của anh thanh niên cũng như những con người Sa Pa;

+ Tâm hồn cô kỹ sư nảy nở tình cảm đẹp đẽ, lớn lao, biết lắng nghe cuộc sống, nhận ra sự đồng điệu với anh thanh niên.

b. Giá trị của chất thơ trong truyện

Làm nên sự hấp dẫn của tác phẩm, khiến cho tác phẩm trở nên lãng mạn.

Khiến con người có thêm niềm tin vào con người, sự kết nối, thấu hiểu lẫn nhau trong những hoàn cảnh khó khăn.

Tạo được không khí thân mật, nâng cao vẻ đẹp của con người, làm chủ đề tư tưởng của truyện được bộc lộ rõ nét, sâu sắc.

6.
NHỮNG SUY NGHĨ, BÀI HỌC
RÚT RA TỪ TÁC PHẨM

BÔNG HOA TƯƠI ĐẸP LẶNG LẼ DÂNG CHO ĐỜI

- Suy nghĩ về ý nghĩa, niềm vui của lao động;
- Bài học về sự cống hiến cho cộng đồng;
- Trân trọng những con người lao động thầm lặng, hi sinh cho đất nước,...

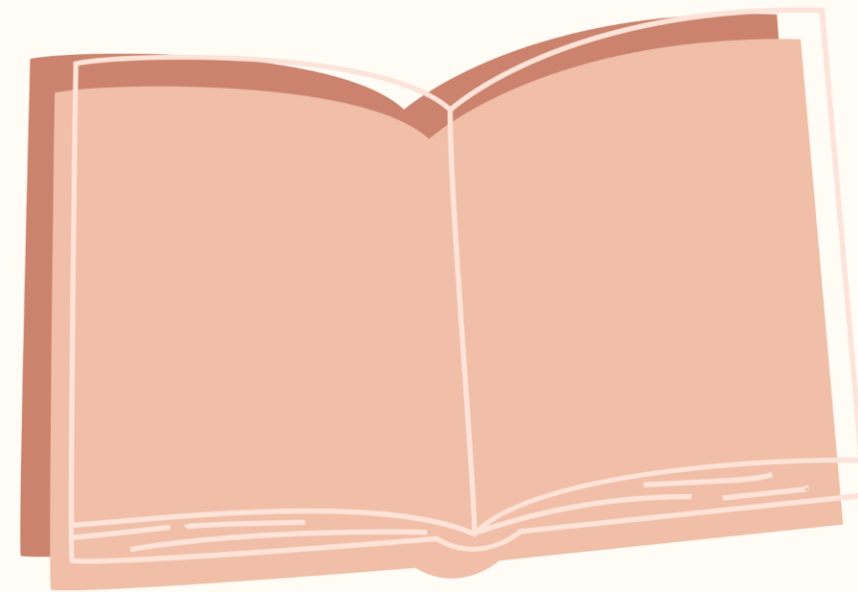

III. TỔNG KẾT

1. NGHỆ THUẬT

- Cốt truyện đơn tuyến
- Xây dựng tình huống truyện hợp lí
- Cách kể tự nhiên, có sự kết hợp giữa tự sự, trữ tình với bình luận.

2. NỘI DUNG

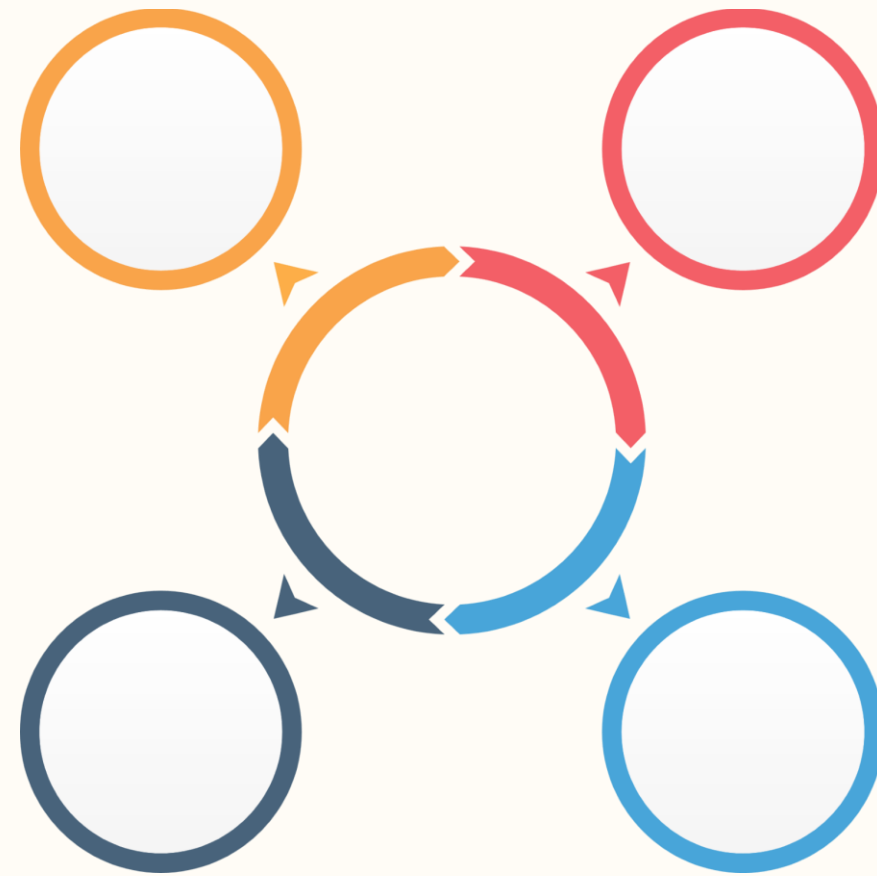
- Khắc họa thành công người lao động bình thường, mà tiêu biểu là anh thanh niên làm công tác khí tượng ở một mình trên đỉnh núi cao.
- Khẳng định vẻ đẹp của con người lao động và ý nghĩa của những công việc thầm lặng.

3. CÁCH ĐỌC HIỂU VĂN BẢN TRUYỆN ĐƠN TUYẾN

- Xác định đề tài, tóm tắt tác phẩm

- Xác định chủ đề truyện, khám phá những thông điệp của tác phẩm.

- Tìm hiểu nhân vật và các chi tiết tiêu biểu

- Tìm hiểu nghệ thuật kể chuyện, xây dựng tình huống truyện, miêu tả nhân vật từ nhiều điểm nhìn,....

CÙNG SUY NGẪM

Theo em, cách đặt tên nhân vật trong truyện ngắn “Lặng lẽ Sa Pa” có gì đặc biệt?

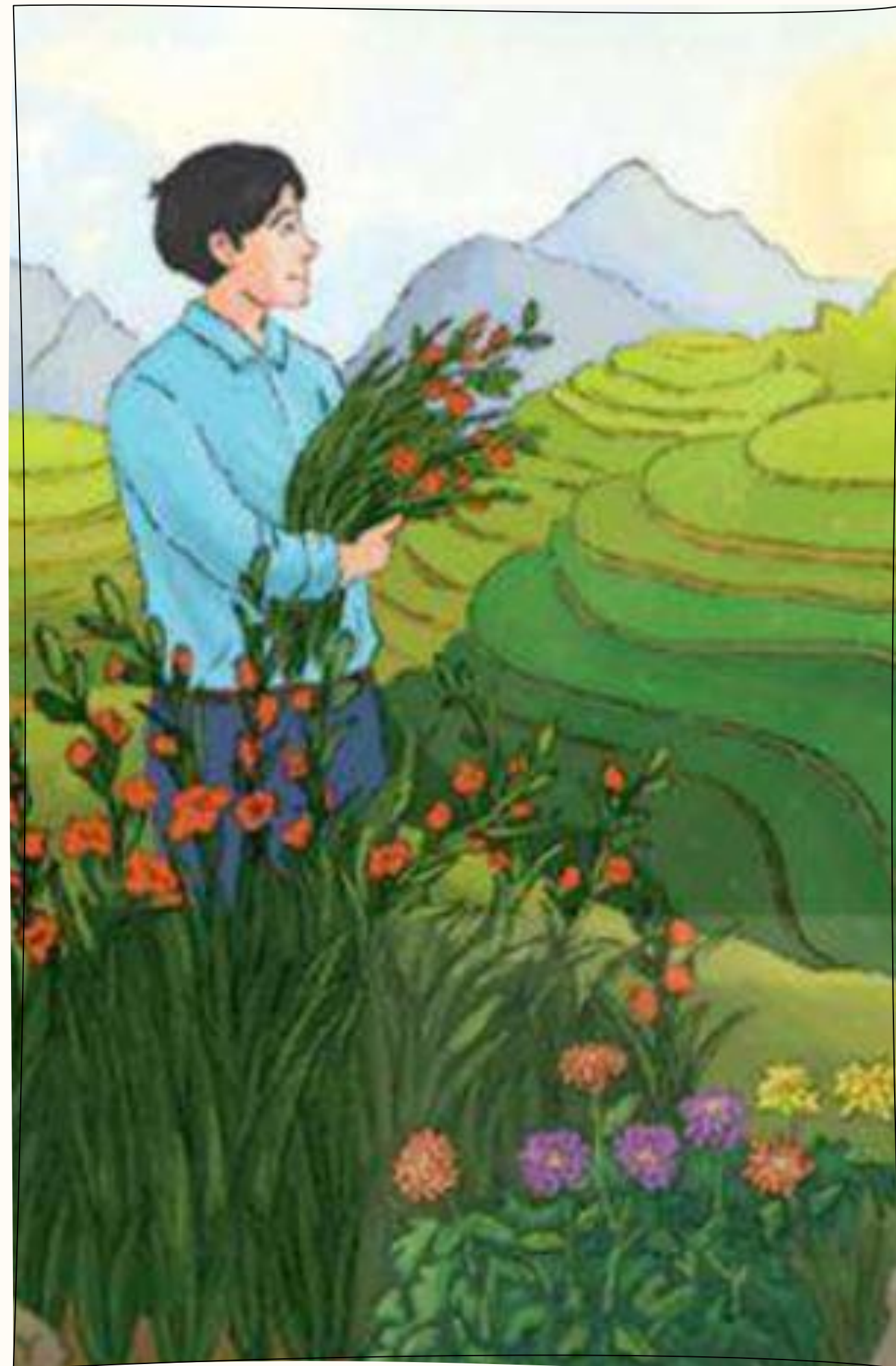
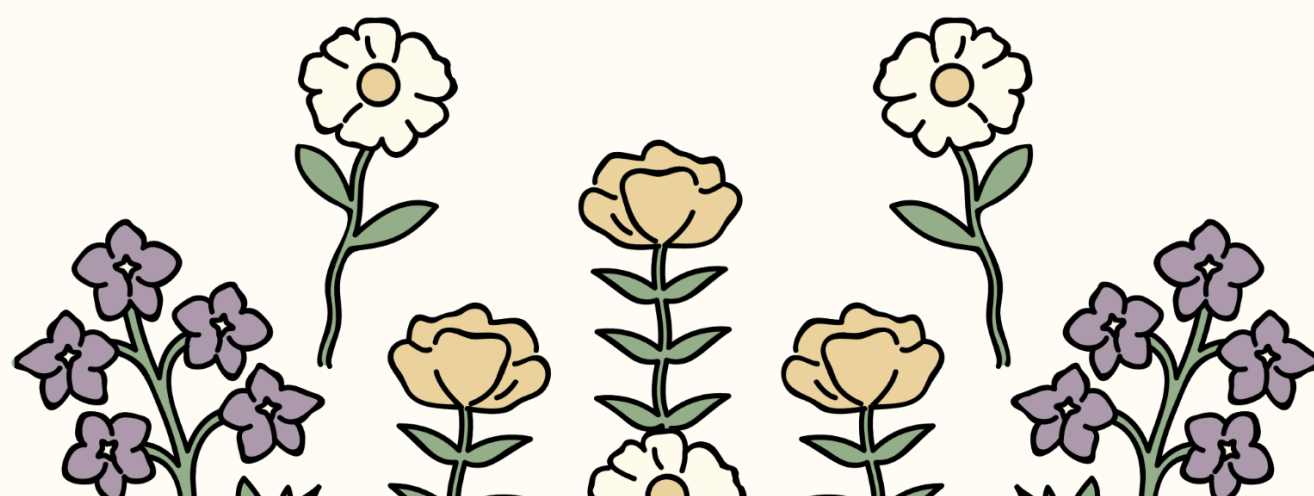
Các nhân vật trong truyện không ai có tên riêng, các nhân vật đều được gọi bằng những danh từ chung, hoặc gọi theo nghề nghiệp (ông họa sĩ, bác lái xe, cô kỹ sư, ...) hoặc theo tuổi tác (anh thanh niên)

Cách gọi tên như vậy nhằm ca ngợi những người vô danh, với cuộc sống khiêm nhường, lặng lẽ cống hiến tuổi trẻ, năng lực cho đất nước. Nổi bật lên là hình ảnh anh thanh niên làm công tác khí tượng: tự giác vượt khó khăn, hoàn thành nhiệm vụ, sống đẹp, sống có ý nghĩa.

VIẾT KẾT NỐI VỚI ĐỌC

Tưởng tượng em là nhân vật ông họa sĩ, hãy ghi lại cảm nghĩ của mình sau cuộc gặp gỡ bất ngờ với anh thanh niên trên đỉnh Yên Sơn trong một đoạn văn (khoảng 7-9 câu)

ĐOẠN VĂN THAM KHẢO

Trong chuyến đi đến đỉnh Yên Sơn, tôi đã gặp được một chàng thanh niên trẻ với tâm lòng nhiệt thành, luôn vô tư cống hiến cho cuộc sống. Anh ấy là một chàng thanh niên trẻ ở độ tuổi sôi nổi nhất, nhưng lại chấp nhận và vui vẻ sống cô đơn một mình trên đỉnh núi cao để hoàn thành nhiệm vụ được giao. Tuy sống một mình nhưng anh ta vẫn rất sạch sẽ và ngăn nắp, tự tạo ra niềm vui cho chính mình. Sự lạc quan, tích cực ấy của anh thanh niên khiến tôi rất thán phục và yêu mến. Hiểu rõ về công việc của anh ấy sau cuộc trò chuyện, tôi lại càng nể phục những cống hiến của anh cho đất nước, nên có xin vẽ lại chân dung anh vào cuốn sổ tay. Vậy mà anh ấy lại từ chối, với lý do là những việc bản thân làm không có gì to lớn cả, xung quanh có nhiều người cống hiến lớn hơn cho đất nước. Người thanh niên trẻ ấy thật khiến tôi phải đi từ ngạc nhiên này đến bất ngờ khác. Anh ta khiến tôi có thêm niềm tin và hy vọng vào tương lai của đất nước, bởi ở đâu đó cũng có những chàng thanh niên trẻ nhiệt huyết, luôn sẵn sàng cống hiến thầm lặng cho đất nước như vậy.

CHÂN DUNG CUỘC SỐNG

Em hãy quan sát những người quanh em, tái hiện chân dung của những người có phong cách sống, lý tưởng, suy nghĩ đẹp; những người đang lặng lẽ, âm thầm, say mê cống hiến cho quê hương, đất nước;...

Cửa sổ

Hạnh phúc